

SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77

Éjjeli telefon (nyomda) 2-02

KIADÓHIVATAL TELEFON 1-77

Str. Berea

ELŐFIZETÉSI AKCIÓ

Egész

Felár

Neve

Egy hónap

Dr. Ramaseter Róbert

156. szám

X. évfolyam

1929 Julius 13 Szombat

* 5689 év Tamuz 5 *

Ára 5 lej

ÚJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Kolozsváron hirdetések a

Rudolf Mosse S. A.

Str. Rog. Maria No. 35. Tel. 4-13

és a

LLOYD EXPRESS

Str. Gela No. 20. Telefon 14-55

hirdetési irodák vesznek fel

Három hír a CFR-ről

Tegnap egy jelentéktelen apró vasúti karambol történt Brassó és Botfalú között. A mi viszonyaink között igazán szóra sem érdemes. Mindössze egy tehervonat siklott ki, amely egyetlen emberéletet sem követelt áldozatul. De ez a valójában jelentéktelen kisiklás beszédes példája annak, hogyan tud a CFR apró karambolból óriási pánikot gyártani. Most az egyszer igazán nem volt szükség pánikra és egyedül a vasúton mulott, hogy hacsak huszonnégy órára is, egész szabályos pánikkal sikerült megrémíteni több város lakosságát.

Tízneköt óran keresztül megállt a forgalom az ország vasúthálózatának legforgalmasabb vonalán. Brassó körül egy halom vonat torlódott össze és fél napig sem Rapid, sem nemzetközi expressz, vagy gyorsvonat, vagy személyvonat nem jutott túl a brassói állomáson. Kolozsváron, Nagyváradon, Szatmáron és Szigeten, de a külföldön is hiába várták a Bukarestből elindított vonatokat.

Es ami a legnagyobb baj volt, nemcsak a vonatokat várták hiába, hanem a már-már fantasztikus arányokat öltött késés megnyugtató magyarázatát is. A CFR két dolgot tehetett volna és mind a kettőt elmulasztotta. Gondoskodhatott volna a forgalomnak átszállással való lebonyolításáról, hogy ezen a fontos nemzetközi vonalon ne szüneteljen fél napig a forgalom, de ha már ezt nem tudta, vagy nem akarta megtenni, akkor végigtelefontálta volna Brassótól Bukarestig és Máramaroszigetig az összes állomásokat, hogy az aggódó emberek szájai kellő felvilágosítást nyerhessenek.

Mert akár Kolozsváron, akár Nagyváradon, Szatmáron vagy Szigeten valakinek eszébe jutott a pályaudvartól megtudakolni, hogy miért nem jönnek a vonatok s mi hír róluk, azt a stereotíp választ kapta, hogy Brassó körül valami történt, de hogy mi, arról nincs jelentés, sem arról, hogy mikorra várják a normális forgalom helyreállítását. Így azután nem csoda, ha a déli órákban akadnak már számosan, akik politikai okokat kombináltak a bukaresti vonatok kimaradásának, a kevéssé fantasztikus megelégedtek azzal, hogy valami minden képeletet felülmúló borzalmas szerencsétlenség történthetett Brassó körül, amit a vasút jónak lát titkolni. Pedig csak egy tehervonat siklott ki. Kár volt a mesterséges pánikért.

Valamire mégis jó volt, hogy ez a vasúti karambol tulságos nagy port vert fel. A tehervonat szintörés miatt siklott ki Brassó és Botfalú között, ami igazán nem csoda. A csoda csak az, hogy mindennap nem történik legalább tíz szintörés ezen a vonalon. Predeáltól Nagyváradig a sínek olyan rozoga állapotban vannak, hogy valósággal kísérteties multság expresszvonattal keresztülrobogni rajtuk. A CFR hírtelenben nem tehetett mást, két órával megrövidítette a Rapid menetidejét, hogy legalább ennyivel megkíméljék a kicsérleltre már régen megérett sínpárokat.

A vasút újjászervezésének programja fel is vették, hogy elsősorban ezeket a síneket fogják kicserélni. A munkának ezt az első otápját két esztendőben állapította meg a vasút igazgatótanácsa. Tegnap este azután, nyilván a legutóbbi szintörés hatása alatt, a közlekedésügyi minisztérium elhatározta, hogy már a nyár folyamán hozzálatnak a sínek kicseréléséhez. Ennek az intézkedésnek két haszna is lesz. Először is egy ilyen nagyszabású közmunka kétségtelenül hozzá fog járulni a munkanélküliség legalább részleges felszívódásához, másrészt pedig ki fogják küszöbölni a hasonló karambolokat, amelyek szerencsétlenebb körülmények között esetleg kisebb pánikkal, de nagyobb tragédiával járhatnak, mint a tegnapi katasztrófa.

Ha már a vasutról van szó, le kell szögeznünk még egy aktuális megállapítást. Néhány héttel ezelőtt több gyors és igen sok személyvonatot szünetelt meg a CFR vezérigazgatósága azzal a szándékkal, hogy ilyen módon csökkentse a kiadásokat és segítse egyensúlyba lendülni a vasút költségvetését. A legutóbbi jelentésekből azonban kiderült, hogy ez a takarékosági program nem hozta meg a várt eredményt. A kiadások ugyan lecsökkentek, de a bevételek is számottevő eszkendést mutatnak. Nem ehéz kitalálni, mi lehet ennek a rejtélyes körülménynek a valódi oka. A vasutak tele vannak nem fizető utasokkal és mindaddig, amíg ezen a szisztemán változás nem történik, hiába várja a vasút bevételeinek emelkedését. A francia szakértők már egy esztendővel ezelőtt mély meglepetéssel állapították meg, hogy annak ellenére, hogy a vonatok túlszűfolyva közlekednek, a vasút jegybevételei jésztő mértékben fogytak. Így jöttek rá arra, hogy az állami nyomdán kívül még egy félhivatalos vasúti jegygyár is létezik, amelynek jövedelme az államkassza helyett magánzsebekbe vándorol. Ha egy kicsit tovább mentek volna, akkor arra is rájöttek volna, hogy a hamisjegyes utasokon kívül van egy hatalmas réteg, amely semmilyen jeggyel sem utazik. Ez a réteg pedig ma is vigan éli világát. Ha a CFR meg tudja fojtani ennek a potyautazásnak a szisztémáját, akkor csak két eset lehetséges: vagy üresen fognak futni a vonatok, és akkor takarékosági szempontból még néhány vasutat kell megszüntetni, vagy továbbra is tele lesznek a vonatok, de akkor tele lesznek a vasúti kasszák is.

Briand föderációs terve és az angol-orosz viszony közeli rendezése áll az európai érdeklődés középpontjában

Az európai sajtó nem sok lelkesedéssel tárgyalja a francia külügyminiszter tervét. Szovjet-megbizott érkezését várják Londonba. Az angol liberális párt és Trotszkij

Páris, július 12. Briand európai konföderációs terve a nyári pihenésre hajlamos világgözelvételnyel új, feszült érdeklődéssel telítette meg. Optimisták és pesszimisták, reakcióosok és progresszívek lázasan érdeklődnek a probléma iránt, melynek felvetése épen Briand részéről annál meglepőbb, mert mind-ezideig benne látták a francia sovinizmus egyik képviselőjét. Legkevéssé várták francia reakcióos körök Briandtól azt az eszmefelvetést, amely a II. Internacionálé programjának kisajátítását jelenti, — mert hiszen Briand politikai pályafutását renegátságának köszönheti. Talán jóvá akarja tenni a multját? — vetődik fel a kérdés s ugy baloldali, mint jobboldali részről máris megindult a támadás Briand ellen.

Egyébként az angol sajtó részletesen foglalkozik Briand tervzetével. Általában rezerváltan nyilatkoznak várható sikeréről. Egyes sajtóorganumok platonikus frazeológiát és nem nagy gyakorlati jelentőséget találnak a francia külügyminiszter tervében.

Erdekes a Daily Telegraph cikke, amely azt állítja, hogy Briand az osztrák Anschlusst és a kisebbségi kérdés kiéleződése által előállott helyzetet szeretné tervzetével megoldáshoz juttatni.

A Le Petit Parisien cikkben méltatja Briand tervzetét és azt hangoztatja, hogy a francia külügyminiszter az Európai Egyesült Államok létrehozásával szeretné betetőzni békepolitikáját. A lap a tervet arra mindenestre igen alkalmasnak tartja, hogy megakadályozza az Európában két egymással szembenálló, ellenséges tábor létesülését.

Páris, július 12. A francia sajtó esalódással kommentálja a német lapoknak Briand tervével szembeni állásfoglalását. Különösen a Berliner Tageblatt és a Germania kommentárjaival foglalkoznak, melyek kiemelik, hogy a föderatív Európa megalkotása előtt a politikai és területi problémák sokaságát kellene rendezni s ezért a Briand-tervet

zetre még nem tartják érettnak a viszonyokat.

Az angol-orosz viszony

London, július 12. A lapok az orosz viszony rendezése tekintetében jövő hétre várnak a kormánytól kezdeményező lépést. Beavatott helyről származó információk szerint az Oroszországhoz intézendő jegyzék szövegét most készítik a külügyminisztériumban.

Politikai körökben tegnap azt beszéltek, hogy már a legközelebbi napokban szovjetmegbizott érkezik az angol fővárosba, hogy közvetlenül is felvegye a diplomáciai viszony helyreállítására vonatkozó tárgyalások fonálát.

A Daily Telegraph szerint Anglia garanciákat kér Oroszországtól, hogy a Szovjet egy a szigetországban, mint a dominiumokban tartózkodni fog a propagandától.

MacDonald elejti a flotta-fejlesztést

London, július 12. A lapok beavatott helyről származó információk szerint MacDonald a H. 47 elcsúlyedésének aprójából meg akar szabadulni a flotta-fejlesztés kellemetlen kötelezettségétől. Valószínűnek tartják, hogy a munkáskormány el fogja ejteni azoknak a buvárhajóknak építését, melyeknek költségeit az előző konzervatív kormány

már előirányoztatta.

A Daily Chronicle szerint a flottaépítés teljes szünetelésének Thomas, a munkanélküliség enyhítésére irányuló intézkedések megtételére hivatott miniszter egyelőre ellenzője, mert attól tart, hogy ez növelné a keveset enyhült munkanélküliséget. A Daily Herald szerint a legközelebbi minisztertanács részletesen foglalkozik ezzel a kérdéssel s igyekszik elsimítani a kormányfériák között a flottakérdésben felmerült ellentéteket.

Lloyd George Trotszkij beutazásának megtagadását elesen olítáti

London, július 12. A liberális párt tegnap este Lloyd George elnöklete alatt foglalkozott azzal a minisztertanácsi határozattal, amelyben a kormány megtagadta Trotszkij beutazási engedélyének kiadását. A liberális párt egyhangulag azon a nézeten van, hogy a kormányhatározat, amely megtagadja a politikai menedékgjogot Trotszkijtól, ellenkezik Anglia történelmi multjában a politikai menekültekkel szemben eddig követett eljárással. A liberális párt elhatározta, hogy alkalmat keres arra, hogy több képviselője utján ebben a kérdésben elfoglalt álláspontját az alsóház tudomására hozhassa.

Julius hó	14	Vasárnap
Julius hó	15	Hétfő
Julius hó	16	Kedd
Julius hó	17	Szerda

Salamon Béla

vezetése mellett a „Terézköruti” Színpad teljes kabaré-együttesének vendéjátéka a

Magyar Színházban!

Vasárnap és hétfőn egy műsor.
Keddén és szerdán más műsor.

A közigazgatási javaslat szerkesztője már nem ismeri el magáénak a javaslatot

Stere nem vállalta a közigazgatási reform előadói tisztét, de a beszarábiai képviselők nem fognak obstruálni a javaslat ellen

Valószínűleg Boila Romulus sem fogja vállalni a szenátusi előadói tisztséget. A kisebbségek óriási harcot vívnak az 5. szakasz eltörléséért. A liberálisok felkészülnek a kivonulásra

(Bucuresti-Bukarest, július 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara közigazgatási bizottsága tegnap éjjeli ülésén folytatta a közigazgatási reformjavaslat vitáját. A bizottság elnöke, a beszarábiai képviselő, Stere választotta meg a törvényjavaslat előadójául, a módosító javaslatokat felülvizsgáló bizottságra pedig Perieteanu, dr. Micsa Liviu és Alexandru Mala képviselőket delegálta. Mint azt azonban az Uj Kelet már néhány nappal ezelőtt jelezte, Stere nem fogadta el a megválasztását és nem lesz a törvényjavaslat előadója. Midőn Vaida belügyminiszter a közigazgatási reformot a parlament elé terjesztette és az összes képviselők tombolva ünnepezték a kormányt, Stere és a beszarábiai képviselők tüntetően ülve maradtak, mint akik számára a törvényjavaslat királyi szentesítése semmi örömet nem jelképez. Ahogy elült a lelkesedés vihára, a beszarábiaiak Sterével az élükön kivonultak az ülésteremből és a folyosó egyik sarkába mehozódva, fojtott hangon vitatták meg a javaslattal szemben elfogalando álláspontjukat. Tudni kell ugyanis, hogy Stere a törvényjavaslat egyik szerzője volt és épen azoknak a pontoknak a szerkesztője, amelyeket a legfőbb törvényhozási tanács alkotmányellenesnek minősített és amelyeket a régenstanács intervenciója nyomán a kormány bizonyos mértékben módosított is.

Stere azonban, aki vitán felül, az ország legnagyobb alkotmány- és közigazgatási doktrinerje, nem tekintette többé magáénak a törvényjavaslatot és álláspontját egy bukaresti lapnak adott nyilatkozatában a következő módon indokolta:

„Tisztelni szoktam a meggyőződéseimet“

— Maniu miniszterelnök ur — mondotta Stere — a tegnapi nap folyamán azzal a kéressel tisztelt meg, hogy vállaljam a közigazgatási reformjavaslat előadói tisztjét. A kamara közigazgatási bizottsága a tegnapi éjjeli ülésen már meg is választott erre a tisztségre, amelyet azonban én, sajnálattal kénytelen vagyok magamtól elhárítani.

— Az ok nagyon egyszerű. Egyike vagyok a tervezet szerzőinek. Tisztelni szoktam a meggyőződéseimet és az aláírástomat. Bár elismerem, hogy csak principiális módosítások történtek a javaslaton, mégis meg kell állapítanom, hogy a benyújtott törvényjavaslat és a tervezet között nagy különbség van. Elfogadom azt, hogy a javaslat, úgy ahogy az a parlament elé lett terjesztve, nagy fejlődést jelent a dolgok mai siralmas állapotával szemben. Abszolút meg vagyok győződve arról, hogy az a lépés, amely most történik, elkerülhetetlenül mindannak fokozatos megvalósításához fog vezetni, amelyet mi az eredeti tervezetben leszögeztünk.

Több haladás kellene

— Hogy azonban a kamara előtt teljes szabadsággal indokolhassam meg, hogy miért hiszem azt, hogy jobb és indokoltabb lett volna még többet csinálni, nem fogadhatom el az előadói tisztséget. Ha megelégszem annak megállapításával, hogy tényleges haladás történt, mégis rá akarok mutatni arra, hogy miért lett volna jobb, ha még több történt volna.

— Ezt azonban csak mint egyszerű képviselő és nem mint a törvényjavaslat előadója fogom megmondhatni.

Stere lemondása folytán a törvényjavaslat előadója valószínűleg Andrei professzor, jasi egyetemi tanár lesz. Több mint bizonyos, hogy a történelem után Boila Romulus professzor sem fogja vállalni a szenátusban a törvényjavaslat előadói tisztét. Boila Romulus professzor ugyancsak egyike volt azoknak, akik Sterével együtt a tervezet kidolgozásában résztvettek.

Vita az 5. paragrafus körül

A kamara közigazgatási bizottsága ma egész nap folyamán a közigazgatási reformtervezet szakaszonkénti vitáját tárgyalta, azonban még csak a 40. paragrafushoz jutottak el, a törvényjavaslat pedig 573 paragrafusból áll. Félő, hogy ilyen módon a biotság kedd előtt nem készül el munkájával és a kormány nem fogja

szersza előtt a parlament elé terjeszthetni a javaslatot, aminek a tervek szerint már vasárnap meg kellett volna történnie.

A bizottság munkája azért halad oly lassan, mert az egyes pontok megvitatása órákat vesz igénybe. Az 5. paragrafus körül órák hosszat időzött a bizottság, mert a jelenlévő magyar és német képviselők a szakasz feljés módosítását kérték. Ez a paragrafus kimondja ugyanis, hogy a falvaknak összesen minimálisan 10.000 lakossal kell rendelkezniük ahhoz, hogy községet alkothassanak. A kisebbségi képviselők attól tartanak, hogy magyar és román lakosságú falvakat fognak községekbe egyesíteni és ezeknek vezetőségében a kisebbségek háttérbe fognak szorulni. A magyar és német képviselők kijelentették, hogy amennyi-

ben ezt a szakaszt nem módosítják, úgy kivonulnak a parlamentből.

Stere nem obstruál

A parlament beszarábiai csoportja ma délelőtt ülést tartott, ahol Stere közölte, hogy nem fogadta el a közigazgatási reform részére felajánlott előadói tisztséget. A reform haladását jelent ugyan a jelenlegi közigazgatással szemben, azonban jobb lett volna, ha a korral nagyobb mértékben haladtak volna. Reméli, hogy meg fog valósulni az, amit a beszarábiaiak megvalósítandónak gondolnak. Kéri a beszarábiaiak támogatását a kormány részére, hogy a jelenlegi közigazgatás hibáit orvosolhassák, tehát a támogatást az új törvény alkalmazásához is kéri.

A beszarábiaiak Stere beszéde után elhatározták, hogy véleményeiket a javaslat vitájánál fogják kifejezni, de nehézségeket nem fognak okozni és a reform alkalmazásánál közre fognak működni.

A liberálisok kivonulása

A liberális párt parlamenti csoportja ma délelőtt ülést tartott, amelyet a kamarában Duca, a szenátusban pedig Angheliescu fognak felolvasni a kivonulás napján.

Mirto belügyi alminiszter arra a kérdésre, mit tesz a kormány a liberálisok kivonulása esetén, azt válaszolta, hogy a kormány a törvényesség kormányja és mint ilyen, ragaszkodik a házszabályok ilyen esetekre szóló előírásaihoz.

Óriási botrány tört ki a Kamarában, mert Djuvara képviselő kétmillió lejes panamával vádolta meg Dobrescu államtitkárt

A többségi képviselők csaknem meglincselték Djuvara képviselőt, aki nem tudta bizonyítani vádjait. Július 27-ikéig meghosszabbították a parlament ülészakát

(Bucuresti-Bukarest, július 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara ma délutáni ülése óriási viharok között telt el, amelyek egy liberális képviselőnek Dobrescu földmívelésügyi államtitkár ellen súlyos vádja váltott ki. Az ülés már eleve puszkaporos hangulatban indult meg, mert egy másik liberális honatya viszont a pénzügyminisztériumnál vélt visszaéléseket felfedezni. A nemzeti parasztpárti többség, amely a közigazgatási reform benyújtásával ismét visszanyerte harcikedvét, mindkét liberális honatyt lehurrogta és viharok közepette fejeződött be a kamar ülése.

Napirend előtt Maniu felolvassa a királyi dekrétumot, amely július 27-ig meghosszabbítja meg a parlament ülészakát. Justip Stanescu a szerencsejáték koncessziók körüli visszaéléseket teszi szavá.

Külör a botrány

Popovici Mihály pénzügyminiszter indignálódva válaszol és kijelenti, hogy valamennyi koncessziót árverés útján adták ki. Ha a koncessziók kiadása immorális, úgy ugyanezt a vádat lehet emelni Franciaország és Anglia ellen is, ahol ugyancsak engedélyezve van a szerencsejáték.

Mircea Djuvara liberális képviselő egyetemi tanár interpellál ezután a háromszék megyei Bereck községben történt kisajátítás körül. A megyében lévő erdőségeket Djuvara szerint egy Oituz nevű társaság kaparította meg, holott azokat a parasztek között kellett volna szétosztani. A parasztek maguknak kö-

vetelik az erdőségeket, de

Dobrescu földmívelésügyi államtitkár a javallatának adott igazat, amiért kétmillió lejt kapott volna...

Djuvaranak erre az állítására pokoli lárna keletkezik a kamarában. A többségi képviselők magukból kikelve felugrálnak helyeikről és izgatott gesztusok kíséretében kiabálják Djuvara felé:

— **Gazember! Aljas!**

Pop-Csicsó elnök percekig nem tudja a rendet helyreállítani. Az elnök végül Djuvarához fordul:

— **Hogy engedhetelt meg magának ilyen állítást a miniszterrel szemben, képviselő ur?!**

Hülye, vagy impertinens?

Manu képviselő: Maga mer így beszélni, aki a tolvajok pártjának tagja?

Hangok a többségi oldalon: Tolvajok! Gazemberek!

Manu Dumitru felsiet a tribünre, Leonte Moldovanu liberális követi és már-már ökölre mennek, midőn a kvestorok közbelépnek és szétválasztják őket.

Leonte Moldovanu: Kérem az elnök urat, alkalmazzon szankciókat az ellen a képviselő ellen, aki azt kiáltotta Djuvara felé, hogy „hülye!“

Pop-Csicsó kérdésére az aposztrófált többségi kijelenti, hogy nem azt kiáltotta, hogy hülye, hanem, hogy impertinens! Ezt az állítást viszont fenntartja.

Mihalache földmívelésügyi miniszter lép közbe a vitába. Kijelenti, hogy nem hallotta, mit mondott Djuvara s ezért kéri ismétlje meg a Dobrescu miniszter

elleni vádjait.

Djuvara azt válaszolja, hogy bizonyos lapok írták Dobrescu miniszterről, hogy kétmillió lejt kapott és ő is úgy hallotta.

Mi történt a háromszék megyei erdőkkel

Óriási zaj támad erre a gyenge gyarazatra, majd Mihalache kijelenti, hogy ő volt az, aki húzta a háromszék megyei erdőségek ügyét, hogy közben a parasztek számára valami kedvező momentum merüljön fel. A szakértők és jogászok azonban valamennyien azon a véleményen voltak, hogy a perben a társaságnak van igaza és ha kártérítési pert indít, azt biztosan megnyeri. Mi ennek ellenére is hajlandók vagyunk az erdőket a paraszteknek adni, ha a liberális párt segít bebizonyítani igazukat és ha garanciát vállal, hogy kártérítési per esetén vállalja az összes konzekvenciákat.

Mihalache kijelentését a többség nagy tapsal fogadja, viszont az ismét szólamra jelentkező Djuvarát nem engedi többé szóhoz jutni. Ezután Mihalache terjeszti be a mezőgazdasági oktatásról szóló törvényjavaslatot.

— **Elérté Grönlandot a Sverige.** Stockholmól jelentik: Ahrenberg kapitány, a Sverige svéd postarepülőgéppel ma reggel hat órakor Grönland délnyugati partján sikeres leszállást végzett. A gép kiesérelt motorjai jól dolgoznak s a Sverige holnapi nap folyamán folytatni fogja útját Kanada felé.

Első Nagyvárad (Oradeai) Középsiskolai Zsidó Diákokthoz kóser Fluinternátus
megnyílik szeptember elején. Felvesz kereskedelmi, liceumi és polgári iskolai (gimnáziumi) tanulókat. Kívánatra prospektust küld és minden iskolai ügyben felvilágosítással szolgál az internátus vezetője: **Szilágyi Adolf tanár** Oradea, Str. Delavrancea (Ritook Zs.-u.) 17.

Mit jelent az ország gazdasági életében az új vámtarifa?

Diamant Izsó, a Sodronyipar Rt. vezérigazgatója nyilatkozik az új vámtarifáról, amely olcsóbbodást hoz, de nem védi kellőképpen az ipar érdekeit

(Cluj-Kolozsvár, július 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az új vámtarifa kérdése az ország összes gazdasági köreit, az ipart, a kereskedelmet és a fogyasztókat széles tömegeit egyaránt közelről érinti és foglalkoztatja. Még nem bizonyos, hogy az új vámlételek már a jövő hét folyamán életbe lépnek, vagy a kormány kénytelen külső okokra való tekintettel öszre halasztani a tervezetnek a parlament által való ratifikálását. Kétségtelen azonban, hogy az új vámtarifa tendenciái és rendelkezései — az eddig ismertté vált adatok szerint — jelentős árhullámzást fognak maguk után vonni s nem egy termelési ágban fognak mélyreható változásokat előidézni.

Abból az alkalomból, hogy az új vámtarifatervezet már elkészült és kinyomtatva várja életbeléptetését, megkértük Diamant Izsót, a Sodronyipar Rt. vezérigazgatóját, hogy mondja el véleményét az Uj Kelet számára az új vámtarifatervezetről. Diamant vezérigazgató, mint a romániai vasipar egyik legreprezentatívabb vezetője, az első pillanattól kezdve résztvevett az új tarifa előkészítő tárgyalásaiban és a Madgearu ipariügyi miniszterrel folytatott tanácskozásai során alkalma volt megismerni azokat a principiumokat, amelyek a kormányt az új tarifa elkészítésénél vezették. Kérdésünkre Diamant vezérigazgató a következőket mondotta:

A depresszió vámrendszer ellen

— Emlékeztet, hogy Madgearu ipariügyi miniszter ugynevezett depresszióvámrésztartást akart az új tarifa elkészítésével bevezetni. A depresszió vámkon ellen azonban az egész romániai ipar állást foglalt. Az iparvállalatok képviselői rámutattak arra, hogy az ország iparának az eddig szinte évről-évre ismétlődő vámrévizio amugys hatalmas károkat okozott. A depresszió vámrésztartás — amely a vámlételeknek öt évi periódusokban való revízióját hozná — újabb súlyos megrázkódtatások elé állítaná az ország iparát, annál is inkább mert zavarokat idézne elő a fogyasztás folytonosságában és állandóságában ezt a válságot.

— Az ipar képviselői hivatkoztak arra is, hogy akkor, midőn Európaszerte és Amerikában a vámkon emelésének tendenciája mutatkozik és a termékek elhelyezése körüli harc egyre akutabb lesz, Románia nem gondolhat komolyan erőteljesebb vámlételekre, amelyeket az ország pénzügyi helyzete — az a súlyos gazdasági válság, amelyen most az ország keresztülmegy — amugys sem engednek meg. A ipar állásfoglalása arra készítette Madgearu ipariügyi minisztert, hogy feladja a depresszióvámrésztartást és így lehetett számítani arra, hogy a kormány a depresszióvámrésztartást csak öt év múlva elérendő tarifákat nem fogja most brüszk módon bevezetni, de időt enged az iparnak arra, hogy komolyan foglalkozhassék a racionalizálás teljes keresztülvételével a még rendelkezésre álló rövid kedvezményes idő alatt.

Mit jelent az új vámtarifa

— Bár a redukciónak, amelyeket az új vámtarifa ígével szemben jelent, a tervezetnél lényegesen kisebbek, még sem lehet azt mondani, hogy a fentebb említett várakozásoknak mindenben eleget tesznek. Mindenesetre el kell ismernünk, hogy az általános árszállítás mellett a tervezett elkészítői arra is figyelemmel voltak, hogy a régi vámtarifa igazságtalanságait és hiányosságait kiküszöböljék. Hogy csak egy példát említsék — a kalibrizált lánca behozatali vámlétele

kisebb volt, mint a közönséges lánca. A külföld és specialisan Lengyelország ezt oly módon használta ki, hogy kalibrizottnak deklarálta a közönséges lánca és így olcsóbban hozta be. Előfordult az is, hogy egyes cikkek behozatali váma nagyobb volt, mint a belőle előállított áru értéke. Az új tarifa az e fajta anomáliák kiküszöbölése mellett arra is törekszik, hogy egyazon áruk különböző nemei és méretei között helyesebb, harmonikusabb viszonyt teremtsen. A tervezet megszünteti végül az ugynevezett „note“-kat, amelyek alapján miniszteri engedéllyel bizonyos esetekben a megállapított tarifánál olcsóbban lehetett importálni, ami visszaélésekre adott alkalmat.

Az új vámtarifa hibái

— Ilyen körülmények között az új vámtarifatervezet az első pillanatban ideálisnak látszik. Mégis rá kell mutatnom arra, hogy ez a vámtarifa sem mentes bizonyos hibáktól. Különösen két hibára kívánok ezuttal rámutatni. Az egyik abból a tényből folyik, hogy most Európaszerte vámtárgyalások és kereskedelmi konvenciók létesítésére irányuló tárgyalások folynak. Akkor, midőn a romániai ipar képviselői ezeken a tárgyalásokon a nemzeti termelés érdekeinek fokozottabb védelmére törekszenek — az állam hathatos támogatására van szükségük, úgy ahogyan Lengyelország és Csehország védelmezték meg iparuk érdekeit ezeken a tárgyalásokon. Csak egy példát: a lengyel ipar oly fokozott támogatásban részesül az államtól, hogy megengedheti magának azt, hogy a kar-

tekből kimaradjon. Addig, míg a kereskedelmi szerződésnek meg nem kötötték és a szinokalizálódás processzusa végbe nem ment, addig a romániai iparok is az állam erőteljes védelmére van szükségük. Tudomásunk szerint a vámtételek jelentős része oly módon van megállapítva, hogy a nemzetközi tárgyalásokon azokból Románia bizonyos engedményeket teheszen. Ily módon kétségtelenné válik a romániai ipar hanyatlása, hiszen milyen eredménnyel kecsegtetnek azok a tárgyalások, amelyekben a külföldi ipar képviselői tudják, hogy Románia miből és mennyit engedhet!

Az általános vámnívó alatt

— A másik hiba, amelyre rá kívánok mutatni az, hogy az új vámkon Románia az általános vámnívó alá kerül és így módon könnyen gyűjtőcsatarnává válhat. Abban a kolosszális gazdasági válságban, amely most az országban dúl, csak a fogyasztás, illetőleg a fogyasztóképesség fokozása az, ami az ipart és a fogyasztókat érdekelt egyaránt szolgálják. Ami a specialisan a vasiparhoz illik, elég, ha arra mutatok rá, hogy az állam takarékosági szempontok miatt leszűntette az építkezéseket, mi pedig a vámlételek leszállítása miatt a meglévő rendeléseket is olcsóbban vagyunk kénytelenek eszközölni. Az ipar racionalizálásának előfeltétele a többtermelés, ez pedig csak a fogyasztás fokozódása mellett képzelhető el.

Eddig tar: Diamant Izsó nyilatkozata, amely a gyáripár véleményét tükrözi vissza. Legközelebbi számunkban a kereskedelem véleményét fogjuk ismertetni.

A hadihajók fedélzetéről korszorukat dobtak arra a helyre, ahol az angol buvárhajó elsüllyedt...

„Nem kétséges többé, hogy a matrózok mind meghaltak“

London, július 12. A H. 47 kiemelési munkálatát abbahagyták. Az admirális a beérkezett jelentések alapján hivatalos közlést tett közre, mely szerint kétségtelen bizonyosságot sikerült szerezni afelől, hogy az elsüllyedt buvárhajó személyzete már nincs életben, sőt valószínű, hogy mindannyian még a tengerfenékre süllyedés közben halálukat lelték. Az időjárási viszonyok miatt egyelőre nem kockáztatják tovább a buvárok életét. A Rodney segélyhajó több hadihajótól kísérvé tegnap teljes zászlódiszben megadta a végtisztességet a

buvérhajóban halálukat lelt matrózoknak.

London, július 12. A H. 47 tengerészeknek végső tisztességadásánál a flotta jelenlévő hadihajóin a legénység felsorakozott, a lelkészek istentiszteletet mondtak. Ezután félórásra eresztették a hadilobogókat és a legénység percekig merev tisztelő állásban rótta le a kegyelet adóját a katasztrófánál a tengerbe vesztett társai iránt. A tisztelőadás végén a hadihajók fedélzetéről korszorukat dobtak a tengerbe azon a ponton, ahol a buvárhajó elsüllyedt.

Schildkraut sikkasztott?

Egy film elsikkasztásával vádolják a világhírű színészt

(Bécs, július 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Rudolf Schildkraut, a Newyorkban élő világhírű színész ellen bünvádi feljelentést tett sikasztás címén Nathan

Reich, dugazdilag bécsi petroleum-nagyiparos. Reich feljelentésében előadja, hogy ő finanszírozta Schildkrautnak egy filmjét és aztán kiküldte a filmet Schild-

Központi fűtések,

ipari szárítók, fürdő- és villanyberendezések tervezése, számítása és szerelése

Polonyi és Velits okl. g. mérnökök Turda (Torda.)

Extradyn néven forgalomba hozott saját készítményű rádiókészülékeink minden gyártmány minőségét és árát verik.

Zongorát legolcsóbban Sternbergnél Oradeán vásárolhat.

Förster, Wirth, Stelzhamer Produktiv Genossenschaft stb. gyári képviselő. — Használt zongorák hallatlan olcsók.

krauthoz Amerikába, hogy ott értékesítse. A petroleum nagyiparos szerint Schildkraut körülbelül hétezer dollárért értékesítette Amerikában a filmet, ez a pénz azonban nem küldte el neki.

Mikor a fejletésnek híre ment, a bécsi újságírók megostromolták Reich ügyvédjét, aki részletesen elmondta a saját képviselőinek a tényállást.

— Az osztrák konzulátus utján feljelentették Rudolf Schildkrautot a newyorki rendőrségen — mondotta az ügyvéd — Az eset előzményei a következők: 1919-ben Nathan Reich és két pénzügyes, M. Lipschitz és Simon Dische konzorciumot alapítottak és megvásárolták „Az udvari muzsikás“ című filmet, amelynek Schildkraut volt a főszereplője. Később likvidálták a vállalatot, mert a konzorcium filmrendezője Hellmuth autószerencsétlenség áldozata lett. A kész film Reich tulajdonába ment át a likvidáció után. Röviddel ezután Schildkraut kiköltözött Amerikába és a film Reich raktárában porosodott. 1926-ban Reich fivére Amerikában járt és itt találkozott Schildkrauttal. Megjelent Schildkraut színházban és előadás előtt a művész öt nyílt színpadról üdvözölte, mint az osztrák zsidóság hívatott vezetőjét. Mikor Reich megtudta ezt, ismét észébe jutott neki a régi film és levelet írt a művésznek, hogy nem tudná odakünn elhelyezni a filmet. Schildkraut rögtön táviratozott, hogy azonnal küldje el a filmet. Amikor a film kiment, a művész újabb táviratot küldött, amelyben megkérdezte, hogy mennyit kér Reich a filmtől. Reich táviratozott, hogy legalább 6400 dollárért akarja a filmet értékesíteni. Hosszu ideig nem adott ezután életjelet magáról Schildkraut. Később mégis jelentkezett, azt írta, hogy a film már elavult, itt nem lehet többé elhelyezni. Reich nem hajlandó ezt elhinni, mert Schildkraut ezt már akkor is tudhatta volna, amikor a filmet megkapta, ő azonban akkor még hajlandó volt az üzletről tárgyalni és a film legvégén árá iránt érdeklődött. Minthogy sem pénz, nem küldött sem a filmet nem küldte vissza, valószínűnek tartjuk, hogy a filmet eladta, a pénzzel azonban nem tud, vagy nem akar elszámolni. Ezért kénytelenek voltunk feljelenteni.

Filmkörökben érdeklődéssel várják, mi lesz Schildkraut válasza a feljelentésre.

Terményzsákok, vízmentes ponyvák

gép-, kazal- és székértakarásra.
Manilla, kötözsíneg és kötelek.
Zsák és ponyva kölcsönzés
Boskovics Iózséfnél Cluj, Str. Reg. Maria 15. Telefon 910.

A VILÁGHÍRŰ

Marcel Guerlain

illatszergyár
PARIS

közi, hogy semmi közössége nincs azokkal a cégekkel, amelyek nevével visszaélve, cikkeiket neve alatt árusítják.

MINDEN EREDETI

Marcel Guerlain készítmény egy a vezérképviselet által aláírott és lebélyegzett az eredeti éget igazoló ellenőrző szelvényt tartalmaz. Csakis speciális szaküzletben kaphatók.

Maya
ban

A mó
nek é
alapo

(Bucure
Kelet tud
ban már r
tustörvény
lat szenát
kultuszmin
tuszminisz
Niemerow
szénázási
tor ép ug
Mayer Eb
a javaslat
kaszi alle
tó módon
nagy felh
egész zsid
tással szer
unszimpat
zeti parasz
lása, aki
a miniszte
kiérdemelt
denféle do
Lapedatu
egészében
tát, majd
sam illető

Azzal ke
zsidóság é
módosítás
azzal ripo
dók nem a
hitközségbe
keknek tar
tálja a va
mány ne
zsidó ritus
pitsanak,
tartozott h
lizálása.

Lapedatu
miniszter
Ez a javas
züllesze a
dig nem le
Vlad Au
nekik, hog
Lapedatu
képviselő
mánya prog
ellene van
Miert kell
esimálni be
Vlad Au
nem nemz
választottá
raszpartta

Lapedatu
után igazá
tor és ő is
Zipstein
ról és kéts
— En ne
latot, csak
dosítását k

Mező
és Ta

Cluj-K
Frikintéz
len, J

Sa
40

Foglalkoz
val. Átut
előnyöset

Enged

Mayer Ebner után Nimerover is hiába kérte a szenátusban a kultusztörvényt módosító javaslat visszavonását

A módosító javaslat senkinek sem kell, csak Vlad kultuszminiszternek és Zipstein szenátornak, mégis törvény lesz belőle. Nimerover alapos leckében részesítette az okvetetlenkedő Zipstein szenátort

(Bucuresti-Bukarest, július 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap számunkban már rövidesen beszámoltunk a kultusztörvény módosításáról szóló javaslat szenátusi vitájáról. Lapedatu volt kultuszminiszternek Vlad jelenlegi kultuszminiszterrel való szócátájáról és Nimerover főrabbi nagy beszédéről. A szenátusi vita során Nimerover szenátor ép úgy, mint a tegnapielőtti ülésen Mayer Ebner, elkeseredetten viaskodott a javaslatnak a zsidóságot érintő szakaszai ellen. A zsidóság szenátorai méltó módon juttatták kifejezésre azt a nagy felháborodást, amellyel az ország egész zsidósága a puccszerű módosítással szemben viseltetik. Rendkívül unszimpatikusan hatott Zipstein nemzeti parasztpárti zsidó szenátornak agá-lása, aki a szenátus tribünjéről, hogy a miniszterek jóakaratu vállvergetését kiemelve, össze-vissza hadart mindenféle dolgot.

Lapedatu volt kultuszminiszter teljes egészében támadta a kormány javaslatát, majd rátér a zsidóságot speciálisan illeto szakaszra.

Az össz-zsidóság a módosító javaslat ellen van

Azzal kezdte szavaival, hogy az össz-zsidóság ellene van a kultuszminiszter módosításainak. Vlad kultuszminiszter azzal ríposztzott, hogy az ortodox zsidók nem akarnak a spanyolokkal egy hitközségben lenni, akiket ők eretneknek tartanak. Az alkotmány garanciaja a vallásszabadságot és így a kormány nem kényeztetheti a különböző zsidó ritusokat, hogy egy községet alapítsanak. A liberálisok politikájához tartozott hozzá a hitközségek monopó-lizálása.

Lapedatu erre kijelenti, hogy Vlad miniszter válasza nem győzte őt meg. Ez a javaslat alkalmas arra, hogy szét-zúlassza a zsidó hitközségeket, ez pedig nem lehet az állam célja.

Vlad Aurél: A törvény nem tiltja meg nekik, hogy egyesüljenek, ha akarnak.

Lapedatu: De hiszen az összes zsidó képviselők és szenátorok, akiket a kormány programjával választottak meg, ellene vannak ennek a javaslatnak. Miért kell akkor mindenáron törvényt csinálni belőle?

Vlad Aurél: Ezeket a képviselőket nem nemzeti parasztpárti programmal választották meg, csak a nemzeti parasztpárttal kötött kartell alapján.

Zipstein meg van elégedve

Lapedatu: Hát itt van Zipstein, ő az után igazán nemzeti parasztpárti szenátor és ő is tiltakozik a javaslat ellen.

Zipstein izgatottan ugrik fel a helyéről és kétségbeesetten tiltakozik:

— En nem támadtam a törvényjavaslatot, csak az utolsó szakaszának a módosítását kértém.

Vlad Aurél: Táviratokkal és levelekkel tudom bizonyítani, hogy vannak zsidók, akik akarják ezt a módosítást és nekünk respektálnunk kell a kisebbségnek a kívánságát is.

Nimerover a zsidóság képviselőinek meghallgatását követeli

Ezután Nimerover főrabbi-szenátor mondotta el méltóságos és erélyes tiltakozását a módosító javaslat ellen. — Azzal az ürüggyel, hogy szabadságot adnak a zsidóknak — kezdte beszédét. — veszélyeztetik hitéletének egységét és a zsidóság kulturális intézményeinek egzisztenciáját. A hitközségi autonómiát mindenütt a világon elismerték, már évszázadokkal ezelőtt.

Cinciu szenátor: Senki sem vonja kétségbe ezt az autonómiát.

Nimerover: Ez nem felel meg a valóságnak, hogy a zsidóság többségét ez a javaslat, amelyet a hitközségek egysége elleni merényletnek minősítenek, mélyen felháborította.

Vlad Aurél: Husz hitközség közül tizennyolc a javaslat mellett van.

Nimerover: Bizonyítani kívánom, lóságnak. Az egész ügy a bukaresti hitközség belviszályából indul ki. 1922-ben kongresszusra ültek össze a zsidó vallás képviselői, amelyen a papság és a világiak is résztvettek. Ezen megjelentek az összes ritusok és hitközségek képviselői. Ezen a kongresszuson megállapítottuk azokat a szabályokat, amelyeket az elmúlt évben hozott kultusztörvény figyol-

nek a kívánságát is. Lapedatu: En a lapokból úgy értesültem, hogy az összes zsidók ellene vannak ennek a javaslatnak.

Nimerover a zsidóság képviselőinek meghallgatását követeli

lembevett. Vlad Aurél: Miért nem vitték át a gyakorlatba ezeket a szabályokat?

Az erdélyi 400 spanyol zsidó fáj a kormányuk

Nimerover: Hogyne vittük volna át a gyakorlatba. Csak egyes izolált személyek vannak akik külön utakon járnak. Erdélyben összesen mintegy 400 spanyol zsidó él. Mi akarjuk, hogy ezeknek külön templomuk legyen, de nem engedhetjük meg, hogy ezek miatt szétbomoljék a zsidóság egész szervezete. Egyetlen zsidó szervezetnek a véleményét sem kérték ki a törvényjavaslat megalkotásánál, amely mélyen sérti autonómiánkat, hiszen egy új kongresszus nem semmisítette meg azokat a szabályokat, amelyeket 1922-ben hoztunk. Hivjanak össze egy új kongresszust, amely hivatva lesz majd dönteni a hitközségek szervezetének kérdésében. A kormány nem hozhat törvényt a zsidó hitélet számára, hanem csupán a zsidó hitélet szerint. Az egységes hitközség tradícionális szabálya a judaizmusnak, amit nem lehet törvényhozási úton figyelmen kívül hagyni.

Nimerover szenátor ezután bőséges

történelmi példákkal illusztrálja a szavait, majd rátér arra, hogy a zsidóság temperamentuma individuális és ha a divergáló tendenciákat kormánytámogatással segítik, akkor ezek a tendenciák a hitközségek szétporlasztásához fognak vezetni.

Zipstein uira érdemeit szerez
— A mi évezredes épületünket aknázza alá ez a javaslat — mondja Nimerover.

Zipstein megint közbeszólt:
— Akkor miért épen az ortodoxok vannak a javaslat mellett?

Nimerover: Ön csak a szociális részhez ért a kérdésnek.

Zipstein: Igen, én szabadgondolkodó vagyok, de Ön sem egy vallásos rabbi.

Nimerover felháborodva kéri ki magának Zipstein izgága és szemtelen megjegyzéseit. A szenátusban egy pillanatra elhal minden moraj, amikor Nimerover magából kikelve, inti le Zipsteint.

— En vallásos rabbi vagyok — mondja a lelkipásztor.

Nimerover ezután tovább folytatja beszédét s rámutat arra, hogy a zsidó vallásban nincsenek kultusz- és rituskülönbségek.

Vlad Aurél a bukaresti hitközség alapszabályaira hivatkozik, amelyben ez a ki-fejezés, hogy »ritus«, előfordul.

Nimerover szenátor ezután egész halom történelmi és tudományos adatot sorol fel a kérdés megvilágítására. Kérve kéri a kormányt, hogy a zsidóság egységes manifesztációjának hatása alatt, vonja vissza a javaslatát és hívjon össze egy zsidó kongresszust, amelynek meghallgatása után döntsön a kérdésben.

Zipstein megint szólásra jelentkezik és a következőket mondja:

— Nimerover és környeete Bészarábiában bünsös agitációt csinált. Ez a törvény nem rejt semmilyen veszélyt magában.

Nimerover: Ön ebben a pillanatban megtagadta vallását és renegát lett.

Az Egyesült-Államok is elismerik Szovjetoroszországot?

(London, július 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Daily Telegraph washingtoni jelentése szerint Hoover elnök hajlandó arra, hogy módosítsa az Egyesült Államok magatartását Szovjetoroszországgal szemben s elismerje hivatalosan is a szovjetkormányt. A Daily Telegraph jelentését fenntartással kell fogadni, miután az ilyenfajta értesüléseket eddig

mindig erélyes cáfolat követte.

A Chicago Tribune jelentése szerint Hoovert az a körülmény indította a szovjet elismerésének mérlegelésére, hogy az angol-orosz diplomáciai kapcsolatok küszöbönálló újrafelvétele kedvezőtlenül befolyásolja az orosz-amerikai kereskedelmet. Hoover sohasem osztotta azt az

aggóalmat, hogy a szovjetkormány elismerése fokozni fogja a bolsevista propagandát az Egyesült Államokban. Hoovernek eltökélt szándéka, hogy tárgyalásokat kezdjen a szovjetkormánnyal a két állam között fennálló függőkérdések így elsősorban a cári kormány által felvett amerikai kölcsönök ügyében.

Megtörtént a döntés a XVI. cionista kongresszus erdélyi mandátumairól

(Cluj-Kolozsvár, július 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) Csütörtökön este tartotta meg utolsó ülését az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség Központi Választási Bizottsága, hogy a beérkezett választási jegyzőkönyvek alapján döntsön az Erdélynek jutott négy kongresszusi mandátum sorsáról.

Az előirt július 5-iki terminusig 41 helyről futott be az eredmény.

Míg egy választási jegyzőkönyv elkészült és így azt a szabályok értelmében nem is lehetett figyelembe venni. Az elbírálás alá vett jegyzőkönyvek közül több jegyzőkönyv volt olyan, amelyet súlyos formai okokból a Központi Választási Bizottság érdembeli tárgyalás nélkül könnytelen volt hivatalból megsemmisíteni, más eredményeket pedig tárgyi panaszok és kifogások alapján nem verifikált a bizottság. Utólag, a Központi Választási Bizottság felhívására, több alaki hiányosságot pótoltak, mire a szóbanforgó választást igazolt-nak vette.

Több, mint háromezer sékeljelző jelent meg június 30-án az urnák előtt.

Voltak olyan helyek is, ahol előbb, vagy a kitűzött országos terminus után szavaztak, ezeket a választásokat azonban a Központi Választási Bizottság nem vehette figyelembe. A különböző okokból megsemmisített szavazatok leszámításával összesen 2738 érvényes szavazatot adtak el, amely az egyes listák szerint a következőképen oszlott meg:

1. sz. Klal-Mizrachi lista 933 szavazat
2. sz. Aviva-Barissza lista 858 szavazat
3. sz. Hitachdut lista 665 szavazat
4. sz. Revizionista lista 282 szavazat.

Az elért szavazatarány alapján a Központi Választási Bizottság úgy döntött, hogy az első számú klal-mizrachi lista 2 mandátumot, a második számú Aviva-Barissza lista egy és a harmas számú Hitachdut lista is egy mandátumot kap. Eszerint tehát Erdély és Bánát zsidóságát delegátusi minőségben dr. Fischer József, parlamenti képviselő, a Szövetség elnöke, Nussbaum Sámuel, a Mizrachi elnöke (Nagyvárad), dr. Weiss-lurg Chaim és dr. Kohn Hillel fogják képviselni.

Blatt harisnya és kötött elárúsítás tovább tart.

Blatt, Fötér 13.

lius 13.
ott értékesít-
ros szerint
er dollárért
er filmet, ezt
el neki.
ment, a bé-
Reich ügy-
adta a sajtó
utján fele-
of a new-
otta az ügy-
következők:
két pénzem-
Dische kon-
esimáltatták
mű filmet,
a főszerep-
vállalatot,
fejője Hell-
ldozata lett.
ba ment át
el ezután
nkába és a
odott. 1926.
n járt és itt
Megjelent
előadás előtt
üdvözölte,
vatott vezé-
ezt, ismét
n és levelet
udná-e oda-
Schildkraut
onnak küld-
kiment, a
ött, amely-
nt kér Reich
a, hogy leg-
a filmet ér-
n adott ez-
kraut. Ké-
írta, hogy
lehet többé
ndó ezt el-
ár akkor is
net megkap-
ikandó volt
lm legvégén
hogy sem
filmet nem
artjuk, hogy
szóban nem
olni. Ezért
eni.
el várják.
a a feljelen-

**kok,
yvák**

arásra.
kötetek.
szönzés
el Cluj,
elefon 910.

**lain
yár**

nincs azok-
vel vissza-
arúják.
ETI
y a vezér-
és le-
get igazoló
tartal-
küzetekben

stb. gyári
icsók.

Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár Rt.

Cluj-Kolozsvár, Piata Unirii 9.

Fiókintézetek: Dej-Dés, Beclean-Bethlen, Jibou-Zsibó, Zălau-Zilah.

Saját tőkék 40 millió Lei

Fogadjuk a banküzlet minden ágazatát. Átutalásokat bel- és külföldre legelőnyösebben és legpontosabban eszközöl.

Engedélyezett devizahely

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
 Főszerkesztő: Dr. Matton Ernő.
 Felelős szerkesztő: Jámhor Ferenc.
 Bukaresti szerkesztőség: Hátszei Ernő,
 Str. Lipszani 91.
 Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a
 törzss megjelölésével engedjük meg

Kedvezményes társas- utazás

Már többször közöltük, hogy a XVI. cionista kongresszus iránt Erdélyben és Bánátban a legnagyobb érdeklődés mutatkozik és igen sokan szándékoznak Zürichbe utazni vendégként is. A kongresszusra utazásnak feltétlenül kellemesebb, de egyben olcsóbb formája is a csoportos utazás és legcélszerűbb lenne, ha a kongresszuson résztvevni akarók együtt indulnak el.

Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy dr. Drechsler Miksa lemesvári főrabbi vállalta a társasutazás megrendezését. A társasutazás részvevői különböző utazási és ellátási kedvezményekben fognak részesülni. Felhívjuk tehát mindazokat, akik Zürichbe akarnak utazni, hogy ezt a szándékukat a legsürgősebben jelentsek be a következő címre: Dr. Drechsler Miksa főrabbi, Timisoara, Belvárosi hírközlő, egyben azt is közöljék, hogy hány személlyel és mikor óhajtanak elutazni Zürichbe.

Vasárnap délután választják meg Kolozsváron Erdély Jewish Agency delegatúáját. Július 14-én, vasárnap délután 5 órakor lesz a Kereskedelmi és Iparkamara díszteremében az erdélyi Jewish Agency delegatúaválasztó konferencia. A konferencia napirendje a következő: 1. Elnöki megnyitó: dr. Jacobi Emil, a Kereszt Házjászok karatóriumának alelnöke. 2. A Jewish Agency: dr. Fischer József kam. képviselő referátuma. 3. A delegatúások megválasztása. 4. A konferencia bezárása. — Erdéklődőket szívesen lát az előkészítő bizottság.

— Eljegyzés. Roth Ilonka (Oradea), Adler Izidor (Erselid) jegyesek.

— A belgrád-nísi gyorsvonat belerohant egy tehervonatba. Belgrádból jelentik: A belgrád-nísi gyorsvonat Nis közelében tegnap belerohant egy tehervonatba, melynek hat kocsiját összetört. A gyorsvonat mozdonya is tönkrement. A kár jelentékeny, de emberélet nem esett az összeütközés áldozatául.

— Figyelmeztetés. Ezúttal figyelmeztetek mindenkét, hogy Ferenc Adolf kiskorú fiáért semminemű felelősségem vállalom. Ferenc Izr. Dávid, Stenti (Bükktótfalui) lakos

Schwartz Menyhértné
**Ort. Zsidó Leánynevelő-
intézete -- Internátusa**
 Oradea, Szaniszló-utca 13.
 Elemi, gimnáziumi továbbképző és kereskedelmi iskolai lányok részére.
 Kívánatra prospektust küldök.

Fürdőre, nyaralóhelyekre
 utazó előfizetőinket felkérjük,
 közöljék pontos címüket a kiadó-
 hivattal, hogy az Uj Keletet
 főnakkadás nélkül küldhessük.

Bankok! Gyárak! Vállalatok!
Kereskedők! Iparosok!
 Saját érdekében felhívom b. figyelmüket
 modernül felszerelt
**nyomdámra és gummi-
bélyegző gyáramra.**
 Modern kisüzem, olcsó árak, izéles munkák!
 Kérjen árajánlatot!
EUGEN KATZ CLUJ,
 Strada Regina Maria 37. szám.

A Magyar Földgáz Rt. megnyerte a román állam elleni perét a párisi döntőbiróság előtt

Hogyan tette rá a liberális tőke kezét az erdélyi földgázra

(Cluj-Kolozsvár, július 12. Az Uj Kelet tudósítójától) Párisból érkezett távirat alapján a hivatalos román távirati iroda a következőket közli: A magyar-román vegyesdöntőbiróság Cederkrantz svéd delegátus, volt miniszterelnök elnökele alatt ítéletet hozott a Magyar Földgáz Részvénytársaságnak a román állam ellen indított perében. A döntőbiróság kötelezte a román államot a bekeszerződés rendelkezései alapján, hogy a szekvesztrumba vett és a Földgáz részvénytársaságot illető javakat hét hónapon belül bocsássa vissza annak birtokába. Az ítélet a kártérítésről is intézkedik.

Mit jelent a párisi döntés

Ezzel a távirattal egy évtized óta tartó gazdasági harc ért utolsó és döntő etapjához. Tíz év óta áll a felbecsülhetetlen gazdasági erő és tőkét képviselő Magyar Földgáz Részvénytársaság szekvesztrum alatt. A hatalmas vagyonkomplexum tulajdonosai a földi gazdasági fórumok előtt hiába próbáltak érveikkel szerezni jogos követeléseiket, végül is a párisi vegyes döntőbirósághoz folyamodtak, amely a fenti ítélettel véglegesen igazat adott a román államot perelő magánosoknak.

Erdemes ennél az ítéletnél egy percig már csak azért is megállanunk, mert hiszen a per nem egyedülálló a magánéletben és mint olyan nagyon érdekes bepillantást enged annak az immár egy évtized óta tartó nagy gazdasági harcnak a kulisszái mögé, amelyet a liberális nagytőke folytat Erdély meghódításáért.

Adalékok a magyar földgáz- kitermelés öskorához

Körülbelül 1912-ben ébredt tudatára a magyar közvélemény annak, hogy milyen felbecsülhetetlen gazdasági értéket képviselnek a földgázmezők. Az állam kezdetben házkézelésbe vette ezeket a területeket, később azonban az a vélemény alakult ki, hogy kommercializálni kell az állami földgázkitermelést. A kizárólagosan állami tulajdonú középső földgázkitermelő üzem mellett így alakult aztán meg 1916-ban részvénytársasági alapon, egy új földgázkitermelő társaság, amelynek részvényei három nagy csoport kezében voltak. Egy bizonyos százalékot az állam kötött le magának, egy másik része a Deutsche Bank tulajdonát képezte, míg egy harmadik csoportot a német és osztrák nagy kereskedelmi vállalatok birtokában lévő részvények képviselték. Ez volt a tulajdonképeni Magyar Földgáz Részvénytársaság.

Amikor az imperiumváltás történt, az állami üzem természetesen automatikusan a román állam birtokába ment át. Ebből lett az ugynevezett „Sonametan”. A Magyar Földgáz Részvénytársaság hatalmas vagyonkomplexuma pedig az akkori illetékesek jóvoltából zár alá került és eme zár alól az érdekeltek többszöri kérése ellenére máig sem oldották fel. A Magyar Földgáz Részvénytársaság eme legutóbbi tíz évének történetében a legnagyobb szerepet dr. Motas Constantin, a Földgáz Részvény-

társaság zárgondnoka, de ugyanakkor az állami Sonametan vezérigazgatója játszotta. Valahogyan teljesen inkompatibilis szerep volt ez, azonban azoknak, akik Motas mérnököt ebbe az állásba kivezényelték, amely végeredményben odakonkludált, hogy meg kell szerezni a liberális nagytőke részére minden áron a Magyar Földgáz Részvénytársaság részvény többségét.

Motas munkában

És Motas nagyon jól értett ahhoz, hogy kell küldetésének lehetőleg százszázalékosan eleget tenni. Talán hihetlennek is hangzik. Adva van egy földgázkitermelő részvénytársaság, amelynek részje alig egy-két százalékát teszi ki annak a hatalmas értéknek, amelyet naponta minden emberi beavatkozás nélkül önmagától és önmagából kitermelhet

és ez a földgázkitermelő üzem, amelynek tíz éven keresztül egy fillérisi investícióra sem volt szüksége, Motas mérnök mindenkor ki-mutatásai szerint egy fillérisi jövedelmet sem hajtott,

Motas zárgondnok ur ilyen elszámolásának egyidőben két előnye is volt. Egyrészt Motas zsebrevargatta a milliókat, a liberálisok viszont meg voltak elégedve, mert hiszen ez az üzlet csak egy eredményhez vezetett és ez az, hogy a részvényesek végül is megúják a sok herce-huroát és örülni fognak, ha részvényeiken úgy ahogy tulajdhatnak. És örültek is, mert csodálatosképen az igazságszolgáltatás belföldön mind a három fokon nem volt hajlandó akeceptálni a magánosoknak azon jogilag külföldben alaposan alátámasztott érvelését, hogy a zár alá helyezésre a román államot sem a bekeszerződés, de még csak a belföldi részvények sem jogosítják fel.

Atvándorolnak a részvények

A Deutsche Bank és a magyar-osztrák részvénycsoportok így tehát egy évvel ezelőtt gazdát cseréltek. A részvényeket a liberális Sonametan vásárolta meg. Most már minden rendben lett volna, ha a magyar állam részvényei még mindig a magyar állam tulajdonát képezték volna, mert hiszen ami a magyar állam tulajdonát képezte

ezelőtt, az most már román állami tulajdon. Igen ám, csak hogy itt egy kis baj volt.

A magyar állam még idejében megszabadult részvényeitől, amennyiben azt egy dán érdekeltségnek adta át.

Ez az érdekeltség viszont tartotta magát amellett, hogy semmi áron érdekeltségéről le nem mond. A Deutsche Bank és a magyar-osztrák részvénycsoportok együtt a dán érdekeltséggel, megindították a párisi nemzetközi döntőbiróság előtt perüket. Amint említettük, a Deutsche Bank és a magyar-osztrák csoport még mielőtt a döntésre sor kerülhetett volna, részvényeiket poton áron kétszáz svájci frank darabban a Sonametanak adták el. A párisi ítélet ilyenformán ma már csak a dán érdekeltséget érinti.

Milliárdok a föld alatti

Jogilag ma tehát a helyzet a következő: A párisi döntőbiróság ítéletet hozott az alperes román állammal szemben egy oly ügyben, amelyben mint felperes, nyolcvannégy százalékban szintén a román állam van érdekelve. Amennyiben az ítélet egy-két évvel ezelőtt jött volna, ugy hatása bizonyára katasztrofális lett volna a romániai gazdasági életre.

Milyen vagyonról van itt tulajdonképen szó? Ha Motas el is számolhatott hivatalosan olyformában, hogy a Magyar Földgáz Részvénytársaság egyáltalán nem hajt hasznót,

fény az, hogy ez az üzem ma abban az ösprimitív állapotában is, évi százmillió lej tisztá jövedelmet hajt.

El kell csak képzelni, hogy mit jelent ez tőkében, ha kamatai ilyen összegre rugnak. Dehát ez csak igen elenyésző csekély hányada annak a jövedelemnek, amelyet a Magyar Földgáz Részvénytársaság földgázmezőiből racionális és üzletszerű gazdálkodással ki lehet hozni. A Magyar Földgáz Részvénytársaság tulajdonát képezi a földmezők egyik legrentálilisebb forrása a magyarszárosi földgázmező, amely Dioszszentmárton, Medgyest látja el világító és fűtőanyaggal és ebből a földgázforrásból akarják ellátni Marosvásárhelyt is. Ide tartozik a zaii földgázmező is, amely az akkori tervek szerint Kolozsvárt lett volna hivatalos földgáz ellátási és ide tartoznak a báznai és a sámsondi földgázforrások is.

Hát ezekért a milliókért kétségtelenül érdemes volt Motaséknak harcolni. Az öröm ugyan a párisi ítélet után nem lehet százszázalékos, de nem kell elfelejtetni azt, hogy a dán részvényeknek van egy szépeghibájuk, nevezetesen az, hogy valamikor a magyar állam tulajdonát képezték és nem kizárt dolog, hogy ilyen alapon még meg fogják támadni a párisi ítéletet is.

kal hozták a milánói város közti vasút híres zerekarát, melynek tagjai szintén a Dopolavoro-hoz tartoznak. A fogadtatásnál a budapesti rendőrznekere a Giovinezzát játszotta. Az olaszok három napig maradnak Budapesten.

— Akinek a gyomra fáj, bélműködése megrekedt, mája megnagyobbodott, és vágya nincs, emésztése elgyengül, nyelvé fehérösszárva, annál naponta egy pohár természetes Ferenc József keserűviz rendbehozza az emésztést és jó közérzetet teremt. A forró égő országokban ez a székletorvi tapasztalatok dicsérik a Ferenc József víz hatását, különösen vérhasnál és olyan gyomorbetegségek esetén, melyek a váljólással együtt lépnek fel. Kapható gyógyszerárterekben, drogeriákban és fűszerüzletekben.

**Kénsav, sósav,
salétromsav,
accumulator-sav**
 minden erősségben, vagonfértelen és ballonokban, gyári lerakótkban,
 legolcsóbban kapható:
Ullmann József és Fia
 vegyiáru import Oradea. — Telefon: 6-77.

— Olasz kirándulók Budapesten. Budapestről jelentik: A Dopolavoro öt kocsiból álló különvonata megérkezett a Déli vasút pályaudvarára. Az Edmundo d'Elia és Sergio Paulino igazgatók által vezetett olasz kirándulók Lohmayer Jenő tanácsnok olasz nyelvű üdvözlőbeszéddel fogadták. A fogadtatásnál megjelentek a budapesti olasz követség és az olasz fascio tagjai is. Az olaszok maguk-

Amerikai mintára férfiföltöny vasalás 15 perc alatt 30 Lei Czinknél, Cluj.

Bukare

(Cluj-Kolozsvár, július 12. Az Uj Kelet tudósítójától) Párisból érkezett távirat alapján a hivatalos román távirati iroda a következőket közli: A magyar-román vegyesdöntőbiróság Cederkrantz svéd delegátus, volt miniszterelnök elnökele alatt ítéletet hozott a Magyar Földgáz Részvénytársaságnak a román állam ellen indított perében. A döntőbiróság kötelezte a román államot a bekeszerződés rendelkezései alapján, hogy a szekvesztrumba vett és a Földgáz részvénytársaságot illető javakat hét hónapon belül bocsássa vissza annak birtokába. Az ítélet a kártérítésről is intézkedik.

„A nem

Clemente zeik

Amsterdam tótták meg kamarák kö megnyitást küi zajlott le számos bizsör az ipari státusz szabályozásá A kongresz bedelegálták daságpolitiku tárgyalnak. nyílt ülésen közi fizettség a Jeung-ter pont fog ki

Ugyancsak nak előkészü közü fizettség teremtése táj kérdésben bi rak, mert a ha Amerika benne, de dö hogy ebben land hatalm kenni fog.

A belső H ságában H csoport nevé konferenciá kereskedelmi javaslatok képviselője hogy a duna egyszerűsítés táseit, hogy gazdasági szenvedjen. Kedden d

Ne

Rádió műsor

Idő: közep európai

SZOMBAT, jul. 13. Budapest. 9.15 Eugen Stepat orosz balalajka-zenekarának hangversenye. 1. „Wanjka“ orosz induló (Zenekar). 2. Erdők meséje, orosz keringő (Zenekar). 3. Zokog a széles Dnyeszter, népdal. 4. Repülj pohár orosz románc. (Szóló dr. Michajlov). 5. Orosz népdal. (Kórus). 6. Orosz egyveleg, népdalok. (Balalajka-zenekar). 7. Stepat: Hiába szeret, tangó. 8. Orosz románc. 9. Oh miért! orosz románc. (Ének Woronyim D. és fűrészszólvó Bücky W.) 10. Folyó mellett, híd mellett, orosz népdal. (Kórus). 11. Krizantém. (Szóló dr. Michajlov). 12. Kochanowska, orosz tánc. (Balalajka-zenekar). 13. Egyhanguan zeng a csengő. (Szóló és kórus). 14. Volga. 15. Kamaronszki. 9.30: Hírek. 12.00: Déli harangszó az Egyetemi templomból. időjárásjelentés. 12.05: A. m. kir. honvédegyalgezered zenekarának hangversenye. Vezényel: Fricsay Richárd zeneügyi igazgató. 1. Mader: Addio Mami — induló. 2. Waldteufel: Illusion — keringő. 3. Beethoven: Prometheus — megnyitó. 4. Kienzi: Előjáték, Magdolna dala, Gyermekek jelenete és egyházi dal a „Bibliás ember“ c. opera II. felvonásából. 12.25: Hírek. 18.30: A Székesfővárosi Zenekar hangversenye a városligeti Iparecsarnok előtti zenepavillonban. Vezényel: Bor Dezső karnagy. Közreműködik: Neumann László hegedűművész. 1. Beethoven: Egmont — megnyitó. 2. Csajkovszky: „Diotóri“ szvit. 1. Ouverture miniature. II. Dansees caractéristiques: a) Marche; b) Trepac, danse russe; c) Danse arabe; d) Danse chinoise; e) Danse des miriltons. III. Valse des fleurs. 3. Hubay: Magyar variációk. Előadja: Neumann László hegedűművész. 4. Liszt: Les Preludes — szimfonikus költemény. 22.20: Pontos időjelzés. időjárásjelentés, lövészverseny-eredmények és hírek. Majd: Rigó Jancsi és cigányzenekarának hangversenye. Bécs: 20.05 „Don Oeasar“ című operát követik. Berlin: 20.00 Fuvószenekari hangverseny. 22.30 Táncezené. Belgrád: 20. Szerb cigányzene. 21.35 Bach — Wagner zenekari hangverseny. Műsor. Bach: Orgelcholar. Handel: Largo. Haydn: Serenade. Mozart: Menuette. Beethoven: Coriolan — Ouverture. Schumann: Trümelei. Schubert: Ständchen. Mendelsohn: Hochzeitmarsch Weber: Aufforderung zum Tanz; Wagner: Frouerzauber. 23.25 Mandolin hangverseny. Pozsony: 20.30 Táncezené. 22.20 Jazz band. Breslau: 21. A nevető gramofonlemez. 22.30 Táncezené. Brün: 20.30 Táncezené. 22.25 Jazz band. Frankfurt: 21 Vidám est. 22.30 Rádióhangverseny, utána táncezené. Kattovics: 20.30 Hangverseny. 22.45 Táncezené. Kassa: 20.50 Operatársulatok. Köln: 20 Vidám este. Königsberg: 20 Népszerű zenekari hangverseny. Lipsze — Drezda: 20 Bajor est. Miláno: 20.30 Zenekari hangverseny. Prága: 20.30 Táncezené. 22.25 Jazz band. Stuttgart: 20.45 Tarka-est. John Strauss: Walzer. Ein Lied aus Harvai. Somer: Nachtwandler. Lohár: „Friederike“ operettjéből.

VASÁRNAP, Budapest: 9. Ujsághírek közmetika. 10. Református istentisztelet a Calvin-téri templomból. 11. Görögkatolikus istentisztelet a Szegegyház-téri templomból. 12.30. Pontos időjelzés és időjárás jelentés. Utána: A magyar királyi Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. Vezényel: Polgár Tibor karnagy. Közreműködik: Tóth Erzs, a magyar királyi Operaház tagja. 1. Berlioz: Rómái karnevál — megnyitó. 2. Puccini: Mimi áriája a „Bohémélet“ című operából. Énekl: Tóth Erzs, a m. kir. Operaház tagja. 3. Debussy: Petite suite. 4. Leoncavallo: Madárdal a „Bajazzok“ című operából. Énekl: Tóth Erzs, a m. kir. Operaház tagja. 5. Polgár Tibor: Két magyar dal népi szövegekre. Énekl: Tóth Erzs, a m. kir. Operaház tagja. 6. Schubert: H-moll (hefejezetlen)

szimfónia. 15.30. A m. kir. földm. miniszterium rádióelőadásorozata. Bíró János min. tanácsos: „Az alföldi legelő-kön a gulyabeli jószág szükségeltakar-mánnyal való ellátása“. 16.00: Rádió Szabad Egyetem: a) Sikkós: Ballada; b) Polgár Tibor: Magyar rondó. Előadja: Kerpely Jenő. 2. Obermayer Ernő fővegysz: A magyar paprika multja és jövője. 3. a) Rózsavölgyi: Keserv; b) Csermák: Lassu verbunk; c) Lavotta: Enyelgő. Előadja: Kerpely Jenő. 4. Szepessy Mihály dr.: Az adókönyvtári törvény ismertetése és időszéri adóügyi kérdések. Utána: Pontos időjelzés és időjárás-jelentés. 17.20: Bodán Margit magyar nota-

délutánja Magyar Imre és cigányzenekarának kíséretével. 18.30: A székesfővárosi zenekar hangversenye a városligeti Iparecsarnok előtti zenepavillonból. Vezényli: Bor Dezső karnagy. 19.40: Sport- és lövészverseny-eredmények. 20.00: Francia-est. Közreműködnek: Goda Gizella, a magyar kir. Operaház tagja, a Waldbauer—Kerpely-vonós-négyes és Szentgyörgyi László hegedű-művész, valamint a m. kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar Polgár Tibor karnagy vezényletével. Utána: kb. 23.00: Pontos időjelzés és időjárásjelentés. Majd: Párisi Horváth Béla és cigányzenekarának hangversenye az Ostende-kávéházban.

JAZOMIR

Egy hős pacifista története

Írta: ALEX SLANK

— Nézze, magának adom a bakkan-csomat, nekem hazuról extrám van — kedveskedett a polgár. Ide ugyanis befolyik a víz, jó, ha az embernek új lábbelije van. Jazomir örült most ennek a közeledésnek és világnézeti különbözőségeket most mitsem jelentettek kettőjük között. A támadást várták, a fiatalember a szokás-váltható lábában, az idősebb szintén ezért, de benne már összevegyült az az érzés egy mással: nagyon félt attól, hogy eleszik, hogy csunya büntetést mérnek rá, amit otthon megtudnak és ami miatt a fiának röstelkedniök kell majd a városban. Soha nem lehet majd előjárója a községnek, semmi tisztséget nem viselhet és ujjal fognak rámutatni a háború után csunya, hazafiatlan magatartásáért. Ez a gondolat nem kevésbé izgatta, mint az, hogy a nagy tüzből hátracsuszik és valahogy megfog. Nem velt tisztában persze a menekülés módjával és részleteivel, ezt a fiatalemberre bízta. Az eső egyre vastagabban hullott és szél paskolt mindenfelé. A fedezékbe lecsurgott a víz, a katonák nekiállottak tapasztani, amikor megindult az ellenség tüze. A gránátok pontosan belevágtak a hosszú lövészárokokba, az ágyuk innen is tüzeltek, srappelék felhői, pukánások és a géppuskák csaholásai őri-tették a polgárt. Tíz lépésnyire fölé egy gránát csapott be a katonák földalatti folyosójába és a légnomás őket is leterítette a földre. A polgár száját, fülét homok és sár lepte el, fulladozott. Alig látott és négy-kézláb botorkált a földszíne. Jazomir nem látott és nem hallott, de ő érezte és tudta, hogy ha most fölmászik, otthagya a fogát. A polgár már régen kint volt a viharban, szája elől elhárította a tapadó homokot, a kezét paskoltatta az esővel, hogy a szemét láthatóvá tegye megint. Valahonnan a falu utolsó háza előtt elhuzodó lövészárokból ordítottak feléje. — Bujj le valahova bolond ember, ide gyere! Egy másik hang: — Ide gyere, mert jön a gránát és elvisz az ördög! Vízet keresett, a torka pergamentté száradt, eszelős kinkok feszítették a beleit. Ahonnan a hang jött, egy kut gémje ágaskodott. Arra sietett, de az ellenség célba vette és saját tüze is arrafelé kereste az ellenséget. Idegbőnítő üldözés lett ebből. Mint valami üldözött egér cikázott ide-oda a tüzes, füstös, légnomásos viharban. Egy srappel-szilánk föl-tépte sapkájával együtt a fejbőrét, elká-bitotta, megőrijtette. Torka szakadtából dühösen, tragikus pózban kiabált: — Uraim, tisztelt polgártársak! Mindenki teljesítse kötelességét a haza iránt! Ide jöjjenek, feszítse ki mindenki, mint én a mellét, és nézzen szembe a veszedelemmel! Otthon a propaganda cikkeket négy-szer-ötször is átolvasta az ujságban,

hogy szükség esetén a tanácsban a leg-szebb lelkesítő dikciókat tarthassa és a lapok frázisaiból összevegyt magának egy lelkesítő beszédet arra az időre is, ha a helyőség diadalmasan hazatér a csatából. Most, hogy a csata tüzeben az idegei megbomlottak, az örület kinjai ezt a frázis-fidibuszt gyujtották föl benne. — Mindenki jöjjön a harcra, Ma-csák és Freund ur, Berki ur a jegyző és Lellet a bíró. Amiért száz hold földje van azért csak jöjjön! Jazomir hallotta és megtisztítva szemét, látta is a boldogtalan embert. Rá-akart íjeszteni, azt hitte így majd vissz-teríti a fedezékbe. — Gyere vissza, mert lelöllek, szeren-cséslen! — rivált rá olyan terrorisztiku-san, hogy az örült a megfélemlített em-ber ijedségével nézett maga körül és sirni kezdett. Hangosan zokogott, esze-lösen és még itt is, a pokol tornácán, fáj-dalmat keltett az az öreges sírás. Ami-kor pedig valahogy négykézláb Jazomir hangja irányában visszakuszni igyeke-zett, egy gránát telitalálata megsemmi-sítette. Csak néhány testdarab és ruhájának egy-két foszlánya maradt meg belőle. Jazomir délután, amikor nem volt harc és a nap megint kisütött, összeszed-te öreg bajtársa esontjait és husát és el-ásta a fedezék mellett. A hantra egy fa-darabot tűzött, amit orosz hadifoglyok faragtak ki és otthagytak a polgár utol-só hajlékában. Kicsit elmélkedett azon, amit együtt beszélgetett ezzel a félnék, kishitű és beszikkadt lelki emberrel és amikor rá gondolt tragikus halálára, megtalálta a lógás módját. A lelki diszpozíciója révén maga is hajlott az örületre. Különben is mindegy vagy egy nagy élet, ahogy ezt egy an-gol szálhőgégés olvasta, vagy semmi. Az élet maga sokkal rövidebb, semhogy ér-demes lenne kicsinynek maradni benne. Ilyesmí kavargott most a fejében, Mag-da tünt fel legtöbbször vizíójában, most nagyon kívánatos lett ez a titokzatos le-ány, akiben bizonyára sok van Ferenc-ből. Most fiatalos romantikával érezte az igaz szerelmet, népregek fakadtak fel

benne a gyermekorból, olyan mesék, amiknek foglalatla az igaz szerelem: Két testben egy lélek. Egy napon Jazomirt ott találjuk a főváros egyik barakkórházában. Hogy miképen jutott ide, milyen mó-don élte végig a háboru hátralévő éveit, mit tett a békéért, mi szeretett volna lenni és mivé vált, mindazt el fogja mondani ő maga azokban a feljegyzé-sekben, amiket elkészített minden olyan ölményéről és cselekvéséről, amik mé-lyebben megragadták. Jazomir a háboru végéig élt. Amikor nem volt háboru, akkor ez a fiatalem-ber hősi módon távozott a zavaros vi-lágból, amelybe irányt akart hozni és szívet szeretett volna plántálni. Halála után találtak meg feljegyzé-seit és hallgassuk ezentul, ahogy ezeken a feljegyzéseken át beszél Jazomir hoz-zánk. Tegnap érkeztem, soha nem gondol-tam volna, hogy a dolog ilyen egyszer-űen megy. A bolondot számuláltam, a szegény polgár egy-két mozdulata alap-ján. Amikor lelekesített az árok előtt, a kezével folyton mintha legyet akart volna fogni. Ezt ellestem tőle és a ma-gam ötletéből vitustáncot jártam az arcommal. Kitéptem magam a két szá-nitec kezéből és az egyiknek az orráról fogdoztam a legyeket. A másik úgy röhögött, hogy szinte összeesett. Nemcsak a légyfogáson, hanem főleg az arjáté-kon lehetett mulatni. Gratuláltam az önfegyelméhez, amivel sikerült végig-eszinalnom a dolgot, anélkül, hogy el-nevettem volna magamat. (Folyt. következik.)

T. Hölgyeim! Tekintsék meg saját készítményű bubi, transz-**parókat** formató, poschtise **parókat** Hat hónapos villányos ondulás, speciális, fes és minden különlegességek e szakmá-ban. **MUSSA, Cluj Str. Memorand. 10.**

Utazók! BERBOVICSE ארמ כשר vendéglője megnagyobbítva **Oradea, str. Nicolai Iorga 19.** Zöldfa-á. Mérsékelt árak. Kitűnő házkonyha

הכרזה
אני מוכש ליה אלו הכעיל
א. מלמד מוכחא וריש מריבם שויכל ללמד חלמודם מתחילם חוש רשע ותנח באר הוטב ברוק נמרץ בתרום לשון נקי כתב ולשון דקדוש ונמר ותום.
משברות תודי באופן מספיק כמו השוואה.
ב. בתוך מופלג וריש דודק כתב ולשון דקדוש כפרט להעתיק כתבי יד לצורך בית דפוס. מ' שמוכשר והגן לכך אספחו אל ביתו בתוך יהודי כחור" עם הבנסות מספיקות. דרחה להשיג אותה מדמשרות הגיל יפנה אל כמקדם האפשר.
קלוש תע"א ג' ל"ט ואת דקדוש יקריב אליו חמ"ט ל"ט
עקיבא נלאונער
אב"ד דמד
כתובת:
Akiba Glasner
Prinrabim
Cluj.

SZERKE
Ejje
KIADÓH
S
ELŐFIZ
Eg
Fél
Nep
Eg
X. év
192
*
Ris
láb
Charles
honnan
nek Rist
hangon sü
vaztassa
költségvet
javaslatot.
biztosított
teszi egyen
a legszives
ratozta vol
könnyebb.
kommandó
zetők ellen
gedelmese
körülmény
folytán a
tendeje a
kulmináció
radt hatm
cittél esik
nahaj árán
Vintila sze
produkción
az állami
állami inté
varázsvessz
évi két-hár
tatott ki.
A mosta
a büvészha
hiányoznak
takargatni
tárban táto
deficitet si
de Rist pro
mányozás
hiányt álla
nyok gazd
górikus szá
kat követel
forog a ne
hitelt. Igaz
nak, amely
hivatalokbo
bogy az a
le utolsó i
Régi iga
pénzügyi é
gével rea
Csak az el
asszisztáti
groteszk
ünnapélyes
csak egy n
zeti egyens
heterjeszté
kok a polt
való hivatl
kamatlábat
nek ezt a h
a külföldi
lékos kama
had fejlődé
ciativa, B
kamatot ke
a legelsőre
után. A kü
vagyis a p
esztendőjéb
midőn az o
kifele a po
zálódás lát
skrupulus
teendő hijj
akad néhár
ebből a játé
maguknak.